

קיא:

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

תורה אור

מסורת הש"ס

1 לא תעשק שכיר עני ואביון מאחריך וכו' כי האיש בארצך כשעריך: דברים כד יד

2 ביום תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואילו הוא נשוא את נפשו ולא יקרא עליו אל יי ויהיה כר חסד: דברים כד טו

3 לא תעשק את רעך ולא תגול לא תלין פעלת שכיר אתך ער בקר: ויקרא טו יג

מאחריך פרט לאחרי. מימה אמאי אילטרין מאחין למעוטי עכו"ם מנר מושב נפקא דדוקא גר מושב ולא עכו"ם ועוד מימה אמאי אילטרין למיכתב גר דקק מנר מושב נפקא דכ"ש גר דקק הוה מוקמינן בשערין

לגר דקק דבשערין לא משמע אלא גר מושב שאוכל נבילות דומיא (דברים יד) דלגר אשר בשערין תמננה ואלכה: **מגיד** זה גר צדק. מימה אמאי אילטרין למימר גר דקק דמאחין נפקא דגר דקק אחין לכ"ע לרבי יהודה ולרנן דפליגי בהבזול (ב"ק דף פז. טו.) וס"ל אין לעגדים נושא דיש לו אחיה ואחין הוא והוה מ"ל דאמאי הכא דכתיב מאחין דמשמע ממוכר שגאחין כדדרשינן ב"ק ודף פח. מהקד אחין אי נמי מאחין ולא כל אחין כדדרשינן קדושין (דף מד.) מן העוף ולא כל העוף והוה ממעטינן גר אי לאו דכתיב גרן אבל באיזהו נשך (לעיל דף עא.) גבי רבית דדרש גר זה גר דקק קשיא לר"י אמאי אילטרין פשיטא דמה לי ישראל מה לי גר דקק וכי בכל המזות אין גר דקק בכלל ישראל וכן קשה דומינן כתיב לאורח ולגר חיימין דלא כתיב ומ"ש:

בל שבארצו. ולא מוקמינן ליה למעוטי חולה לארץ דמזות הגוף היא ואינה תליה בלרין:

ורבי יוסי ברבי יהודה לא יליף שכיר שכיר. ובפ"ק קדושין (דף טז.) דלא משכת תנא דלא יליף שכיר שכיר היינו דוקא גבי עבד עברי משום דסבר דההוא דהכא לא מופנה והאי מופנה: **ואי** אשמעינן נר' בשום דלא שר. לא הוה לרין להאי לריכותא דלי לא כתיב אלא חד אפילו לא תגול הוה מוקמינן לה בעשק דמשמע גיה קרא כדאמר באיזהו נשך (לעיל פא. טו.) וס"ל דההוא השתא דכתיב מריווחו מוקמינן לה כגול עובד כוכבים כאלו אינו ענין אלא משום דמשכת לריכותא אפי' מיעניה כסדיא מגול לא הוה שמעינן עשק"ט:

ורבי יוסי בר' יהודה האי לא תלין אתך מאי עביד ליה. מימה דנכמון דנרייתא דריש מנייה כמה דרשות ומלאמי כתיב כמזומה כחוס' רבינו אלחנן דהכא משכיר קנעי מאי עביד ליה דהוה ליה למיכתב לא תלין פעולתו אתך:

לבצור אשכול אחד. היינו שכיר שעות נראה לר"י דאילטרין למיכתב משום דשכיר משמע שכיר יוס או חזי יוס שאין נבילות להשכיר פועלים אלא ליוס או לחזי יוס אבל לכל דהו לא אי נמי אילטרין לאשמעינן דאפילו שכיר לבצור אשכול אחד ואכלו אפילו הכי עובר עליו:

אשמעינן עושקו משום דלא אתא לידיה אבל גזלו דאתא לידיה אימא לא צריכא ורבי יוסי ברבי יהודה האי לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר מאי עביד ליה מביעיא ליה לכדרב אסי דאמר רב אסי אפילו לא שכרו אלא לבצור הוה נושא את נפשו נפקא דרבי המוסר נפשו עליו ואידך: מואליו הוא נושא את

לא תעשק שכיר עני ואביון מאחריך: פרט לאחרי. עובד כוכבים: זה גר אוכל נבילות. דכתיב היה שעריך (דברים יד) לגר אשר בשערין תמננה ואלכה: וכוונן. על שכר ישראל ועל שכר צהמה וכלים וגר וגר מושב: עובר בכל השמות הללו. בין הכתובים

כאן ובין האמורים בתורת כהנים דיליף גזירה שיה לאחיותיהו הכא דלקמן: **יוס כהס משום כל תלין**. האמור בתורת כהנים והוא הדין ללא תעשוק ולא תגזול דכתיב גביה. ומיהו של שכיר יוס למהי בשכיר לילה: ר' יוסי בר' יהודה וכו'. לקמן מפרש לה: **אין כהס אלא משום לא תעשק שכיר וגו'**. דכתיב היה בארצו דמרי צהמה וכלים אבל כיומו מתן שכרו אפי' דסמך ליה לא ולקמן מפרש טעמא: **קשיא גר פושב**. דמתניתין מתן אין זו משום כל תלין האמור בתורת כהנים ובגרייתא קמי' כולן עובדים בכל השמות הללו: **קשיא כהמה וכלים**. דקמי' מתני' יוס כהס משום כיומו מתן שכרו ומשום לא תלין ור' יוסי בר' יהודה סבר אין בהן אלא משום לא תעשוק דמשנה מורה ואפילו משום כיומו וגו' דסמך ליה לא: **גר פושב יוס כו משום כיומו מתן שכיר**. וכל עקן משום לא תעשוק שכיר דגביה כתיב בשערין: **ואין כו משום לא תלין**. דתורת כהנים וכן משום לא תעשוק ולא תגזול דמ"ב. והאי דנקט הוי משום דמפרשי בהו שכיר יוס ושכיר לילה וה"ק יוס כו משום כיומו מתן שכרו דמשמע גבי שכיר לילה ואין כו משום שכיר יוס: **גמר שכיר שכיר**. כתיב הכא לא תעשוק שכיר וכתיב בשכיר יוס לא תלין פעולת שכיר מה כאן גר מושב צהמה וכלים אימרגא אף כתיב נמי גר מושב צהמה וכלים: **לא גמר**. הלכך דתורת כהנים לימניהו לא צהמה וכלים ולא כגר מושב: **משום דכיומו מתן שכיר**. לימייז דהך סמך ליה דנקרא לעיל כתיב מארצו: **להקדים עני לטעיר** נשכרו שני פועלין אחד עני ואחד עשיר ואין צידו ליתן אלא לאחד מהן העני קודם: **אביון**. מעוה מעני ולשון אביון האובד ואינו משיג מה שנפשו מתאזה לכל טוב. ואשמעינן קרא דעני קודם לאביון משום דעני כסוף למיתבעיה אף על גב דלרין: **אבל אביון**. הורגל לנזוסת ולא כסוף למיתבעיה: **ואי אשמעינן עשיר** דלקדמיה עני משום דלא לרין ליה העשיר לשכר כמו העני: **אבל אביון דלרין** ליה. טפי מעני אימא דליקדמיה לעני קמ"ל דעני קודם דלרין ליה וכסוף למיתבעיה: **וסנא דידן**. וכן דבי רבי ישמעאל דאמרו מריווחו צהמה וכלים אכולהו וגר מושב לית להו יסודת"כ אי גמיר ג"ש אפילו גר מושב נמי ליחייבה משום שכיר יוס: **אסך**. קרא יתירא הוא: **שפועלותו אסך**. ואפילו צהמה וכלים: **רעך**. בהקד דתורת כהנים כתיב לא תעשק את רעך: **עשוק**. שכר שכיר גולו. גזילה ממש: **ור' יוסי האי אסך מאי עביד ליה**. דמרי' מנייה תנא דידן צהמה וכלים אף על גב דגזרה נפשו. כל ששיעבד עצמו עליו: ואידך

(6) ומנייה דר"י. (3) ס"א ותיק דמאחריך וכו' כי האיש בארצך כשעריך: רעך מאי עברי כו ועין רש"א. (3) ס"א: וכתיב נטר, (ד) כתיב נטר: וקסבר גזל נטר מותר. (4) ולעיל כ"ג. (5) ודברים דר"י. (6) וס"ל. (7) ותיב דמ"ק. (8) ועי' חוסי' לעיל פ"א. ד"ה לעטור.